

PRISTATYMAS

Projekto akronimas: DigCurV
Projekto numeris: 510023
Projekto pavadinimas: Digital Curator Vocational Education Europe
Skaidos lygmuo: Viešas

D4.1 Skaitmeninės priežiūros specialistų mokymų programos modelis. Santrauka

Autoriai: Laura Molloy (HATII)
Leo Konstantelos (HATII)
Ann Gow (HATII)
David Wilson (HATII)
Seamus Ross (iSchool, uToronto)
Nathan Moles (iSchool, uToronto)

Prisidėjo: Visi DigCurV projekto komandos nariai.

Vertimą parengė: Nijolė Klingaitė-Dasevičienė (VUL)
Jūratė Kuprienė (VUL)

Projektas finansuotas pagal Europos Komisijos Leonardo da Vinci Lifelong Learning Programme		
Skaidos lygmuo		
P	Viešas	X
C	Konfidencialus	

Šis projektas finansuojamas remiant Europos Komisijai.

Šis leidinys [pranešimas] atspindi tik autoriaus požiūrį, todėl Komisija negali būti laikoma atsakinga už bet kokį jame pateikiamos informacijos naudojimą

Apžvalga

Skaitmeninė priežiūra yra daugialypė veikla, reikalaujanti tiek kasdienio, tiek strateginio požiūrio. Išsaugoti vis dažniau kuriamus informacijos objektus ateičiai yra svarbu, kadangi tai tam tikra mūsų sukuriama vertė, mūsų turtas. O norint įgyvendinti šį tikslą reikalingi įvairių sričių profesionalai, turintys skaitmeninio išsaugojimo įgūdžių. Šie profesionalai turi nuolat domėtis naujais pasiekimais tiek savo srityje, tiek skaitmeninės priežiūros sferoje plačiąja prasme. Tai nėra lengva, todėl Leonardo da Vinci programos projekto DigCurV komanda sukūrė mokymų programos skaitmeninės priežiūros specialistams modelį, kuris padėtų tobulinti jų kvalifikaciją darbu su skaitmeniniais kultūros paveldo ir informacijos objektais.

Projekto DigCurV mokymų programos modelis – pagrindinis projekto metu pasiektas rezultatas – leidžia apibrėžti mokymų poreikį, padeda vertinti jau egzistuojančių mokymų galimybes ir nurodo pagrindinius skaitmeninio išsaugojimo kvalifikacijos kėlimo reikalavimus kultūros paveldo srityje. Modelis padeda kurti visų lygių ir įvairios trukmės mokymų programas. Čia pateikiami išsamūs paaiškinimai, todėl jį gali naudoti net ir tie, kurie beveik neturi specialių dalyko žinių.

Projekto DigCurV metu buvo sukurtos trys schemos, palengvinančios modelio naudojimą. Kiekviena jų atitinka atskirą personalo, vykdančio skaitmeninio išsaugojimo veiklas, grupę: praktikai, vadybininkai, vadovai. Kiekviena iš trijų schemų atspindi unikalią tam tikros grupės perspektyvą ir įvardija įgūdžius, žinias ir kompetencijas, reikiamas profesiniam tobulėjimui. Susiejant savybes su kiekviena iš pateiktų grupių, modelis leidžia sukurti mokymų programą, skirtą kiekvienai tikslinei auditorijai. Tris schemas papildė koncepto modelis ir apibrėžta terminologija. Detalus modelis ir terminų sąvadas pateikiami išsamioje Mokymų programos modelio kūrimo ataskaitoje, esančioje projekto tinklalapyje [1]. Šiame dokumente pateikiama ataskaitos santrauka.

Prielaidos ir kontekstas

Projektas DigCurV, finansuojamas Europos Komisijos Leonardo da Vinci mokymosi visą gyvenimą programos lėšomis, sukūrė šį mokymų programos formavimo įrankį remdamasis projekto metu vykdyto aplinkos ir prielaidų tyrimo, apklausų ir tikslinių grupių susitikimų rezultatais. Į šias veiklas buvo įtraukti specialistai iš visos Europos, o taip pat Kanados ir Jungtinių Amerikos Valstijų. Išsamus prisidėjusių asmenų sąrašas skelbiamas projekto tinklalapyje [2].

DigCurV mokymų programos modelio pagrindas buvo daugelio prieš tai vykdytų projektų, susijusių su kvalifikacijos tobulinimu, informaciniu raštingumu ir skaitmenine priežiūra, rezultatai. Kaip pavyzdį galima pateikti *Mokymų poreikio įvertinimo apklausą*, kurią 2010 m. vykdė Kongreso bibliotekos iniciatyva *Digital Preservation Outreach & Education* (DPOE) [3]. Jos rezultatai padėjo identifikuoti vykdomų skaitmeninės priežiūros mokymų poreikį. Ši apklausa taip pat leido suformuoti tikslinės auditorijos pagal kategorijas skaidymą į tris pagrindines grupes: vadovai, vadybininkai ir praktikai. Projekto DigCurV metu buvo identifikuoti ir apibrėžti įgūdžiai, reikalingi kiekvienai iš minėtų grupių. Taip pat buvo sukurtas vertinimo modelis, kuris pateikia pagrindinius konceptus ir nuolat vertinant leidžia toliau plėtoti Mokymų programos modelį.

Vidinė Mokymų programos modelio trijų schemų struktūra ir pristatymas yra paremti *Vitae Researcher Development Framework* [4]. Iš šio įrankio perimta terminologija leido individualius įgūdžius, gebėjimus ir žinias pateikti kaip glaustus deskriptorius. *Vitae RDF* buvo naudojamas kartu su informacinio raštingumo taksonomija, sukurta *Research Information Network* (RIN) [5]. Tai skaitmeninio išsaugojimo srities specialistus vienijantis tinklas, kurio tikslas tirti ir analizuoti sparčiai besikeičiančią mokslinės komunikacijos aplinką. Tinklo narių sukurta taksonomija glaudžiai susijusi su *Vitae RDF* ir pateikia pagrindinius

deskriptorius, susijusius su informacijos ir duomenų valdymu, kurie išryškėjo gretinant *Vitae RDF* ir *Kolegijų, nacionalinių ir akademinių bibliotekų asociacijos* (SCONUL) sukurtą Septynių informacinio raštingumo kolonų modelį [čia reiktų nuorodos į tą modelį].

Kuriant DigCurV Mokymų programos modelį buvo remtasi ir pripažintais tarptautiniais tyrimų projektais, kurių tikslas buvo sukurti reikalavimus skaitmeninės priežiūros specialistų mokymams. Ypač daug prisidėjo DigCCurr (*Carolina Digital Curation Curriculum Project*) [6], vykdomas Jungtinėse Amerikos valstijose. Juo siekiama sukurti bei išplėtoti skaitmeninės priežiūros mokymų programą universiteto absolventams ir doktorantams.

Mokymų programa: praktiko, vadybininko ir vadovo schemas

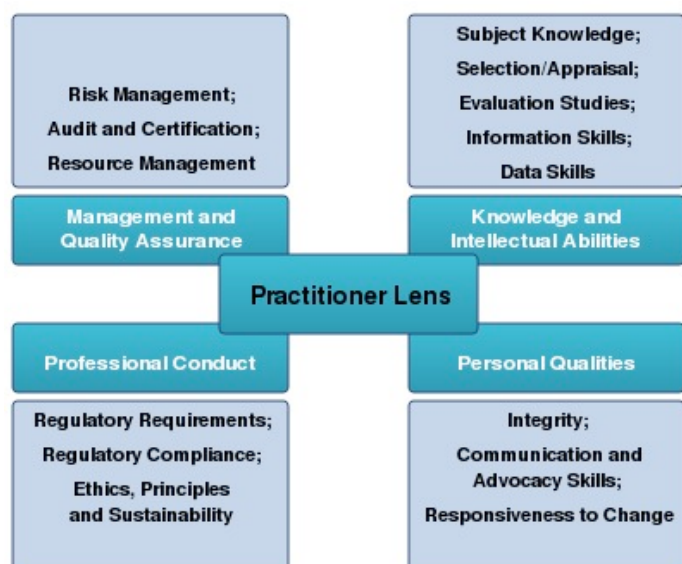
DigCurV Mokymų programos modelį sudaro trys schemas, atitinkančios atskirą personalo, vykdančio skaitmeninio išsaugojimo veiklas, grupę: praktikai, vadybininkai, vadovai. Kiekviena iš trijų schemų atspindi unikalų tam tikros grupės perspektyvą ir įvardija įgūdžius, žinias ir kompetencijas, reikiamas profesiniam tobulėjimui. Pagrindinis praktiko, vadybininko ir vadovo schemų tikslas – pateikti glaustą kiekvienai grupei reikalingų šios srities žinių vizualizaciją. Tai įrankis, leidžiantis sumodeliuoti siektinai kvalifikacijai būtinų žinių ir įgūdžių visumą, kuri galėtų būti traktuojama kaip kelias profesinio tobulėjimo link.

Sumodeliuoti žinių ir įgūdžių visumą leidžia schemas, kurių centre – individualus specialistas, o aplink jį išdėstomos keturios dalykinės skiltys. Kiekvienoje skiltyje pateikiamos tai dalykinei sričiai būdingos 3–5 subkategorijos. O subkategorijose pateikiami atskiri deskriptoriai, reiškiantys konkrečias žinias, įgūdžius ir kompetencijas. Schemose kartu apibrėžiamos ir asmeninės specialisto savybės, leidžiančios identifikuoti tam tikrą vaidmenį darbe atliekančio asmens atsakomybes. Pagal žinias, įgūdžius, kompetencijas ir asmenines savybes galima sudaryti atitinkamai į praktikus, vadybininkus ar vadovus orientuotą mokymų programą.

Toliau pateikiame glaustas DigCurV Mokymų programos modelio schemas ir jų paaiškinimus. Kiekvieno schemas elemento sudėtį ir aprašymus rasite projekto svetainėje [1].

Praktiko schema

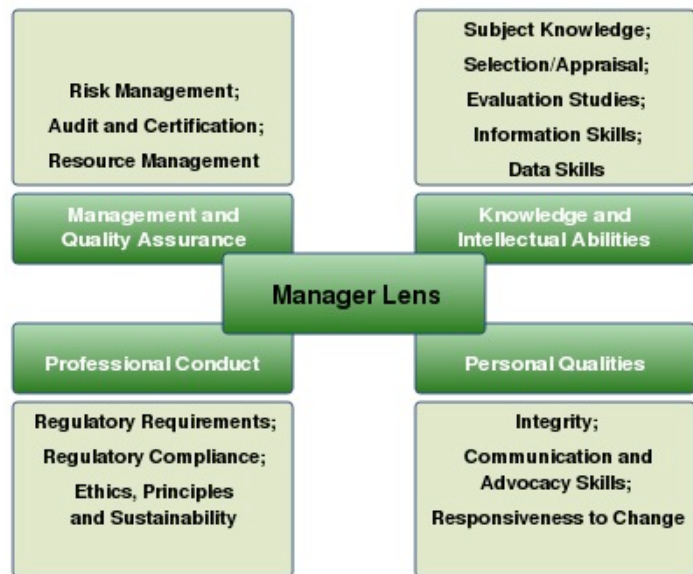
Praktiko schema sutelkia dėmesį į įgūdžius, žinias ir kompetencijas, reikalingas planuojant ir vykdant praktines skaitmeninės priežiūros užduotis. Kaip rodo DigCurV modelis, praktikui reikia išsamaus priežiūros įrankių ir technologijų išmanymo, gebėjimų juos naudoti darbo metu, žinojimo ir mokėjimo taikyti gerosios praktikos pavyzdžius savo darbe. Praktikas turėtų suprasti savo daromos tiesioginės veiklos įtaką visam skaitmeninės priežiūros procesui plačiaja prasme ir gebėti įvertinti tendencijas. Taip pat turi aiškiai suvokti savo veiklos ir skaitmeninio išsaugojimo principų ryšį. Iš praktiko tikimasi teisinio ir etinio skaitmeninio išsaugojimo konteksto supratimo.

(c) DigCurV Project 2013 (žr. DigCurV tinklalapį)

Vadybininko schema

Vadybininko schemoje dėmesys nuo išsamių praktinių žinių apie įrankius ir jų taikymą perkeliamas prie aiškų procedūrų ir išsaugojimo programų suvokimo. Pirmasis šios kategorijos specialistų rūpestis yra skaitmeninės priežiūros projektų planavimas, vykdymas ir priežiūra. Ši schema nurodo, kad vadybininkas turi turėti ar gebėti taikyti holistinį požiūrį į skaitmeninį išsaugojimą, kai identifikuojami ir suvokiami ryšiai tarp programų ir organizacijos tikslų. Vadybininkas taip pat turėtų gebėti sutelkti dėmesį į ryšius su vidiniais partneriais ir išorės bendruomenėmis. Turi būti suprantamos saugomų duomenų veiklos ir jų sąsaja su vartotojų aptarnavimo veiklomis bei tų veiklų specifika.

(c) DigCurV Project 2013 (žr. DigCurV tinklalapį)

Vadovo schema

Vadovo schemoje žinių, įgūdžių ir kompetencijų visuma modeliuojama iš reikalavimų, būtinų aukšto lygmens strategijos formavimui, skaitmeninės priežiūros svarbos suvokimui ir organizacijos veiklos modelio formavimui. Orientuojamasi į planavimo, lėšų paieškų, skaitmeninio išsaugojimo veiklų struktūravimą, teisės aktų ir taisyklių išmanymą, skaitmeninės priežiūros nuolatinės plėtros tendencijų ir su tuo susijusių iššūkių žinojimą, taip pat tvirto pagrindo priimti sprendimus dėl kolekcijų valdymo turėjimą. Vadovo schemoje taip pat identifiikuotas ir apibrėžtas vaidmens bruožas – gebėjimas perteikti skaitmeninio išsaugojimo svarbą ir efektyvumą įvairiai auditorijai.

(c) DigCurV Project 2013 (žr. DigCurV tinklalapį)

Mokymų programos modelis nėra statiškas ar nekintantis. Jo kūrėjai ketina jį plėtoti atsižvelgiant į kolegų ekspertų pastabas, kad kuo geriau atspindėtų skaitmeninio išsaugojimo specialistų žinias ir įgūdžius, reikalingus kiekvienos kategorijos išsaugojimo profesionalui.

Taikymas

DigCurV Mokymų programos modelis yra lankstus. DigCurV komanda tikisi, kad modeliu bus vadovaujamosi kuriant ir vertinant mokymų programas, taip pat derinant taikomas mokymo programas tarpusavyje ir planuojat nuolatinį profesinį tobulėjimą. Kiti galimi panaudos būdai galėtų būti kvalifikuotų naujų darbuotojų atranka į darbą ar skaitmeninės priežiūros veiklų koncepcijos ir plano kūrimui organizacijoje. Nauji panaudos būdai atsiras kai tik šis įrankis taps visuotinai priimtas.

Išsamią Mokymų programos modelio ataskaitą galima rasti projekto tinklalapyje [1]. Joje skelbiama visa informacija apie siūlomus taikymo būdus ir planus ateičiai.

Nuorodos

- [1] <http://www.digcur-education.org/eng/Resources>
- [2] <http://www.digcur-education.org/eng/About>
- [3] <http://www.digitalpreservation.gov/education/educationneeds.html>
- [4] <http://www.vitae.ac.uk/research/428241/Researcher-Development-Framework.html>
- [5] <http://www.researchinfonet.org>
- [6] <http://www.ils.unc.edu/digccurr/>
- [7] <http://www.digcurv.gla.ac.uk/index.html>

Padėka

Projekto komanda nuoširdžiai dėkoja Simon Grant iš CETIS už ekspertinį indėlį, *Vitae*, *Research Information Network* and the *Research Information and Digital Literacies Coalition*, iniciatyvai DigCCurr, iniciatyvai DPOE, SCONUL, Jungtinės Karalystės ICE Forumui, Digital Curation Centre ir visiems skaitmeninio išsaugojimo specialistams, kurie pasidalijo savo žiniomis mūsų tikslinių grupių tyrimo ir kitų renginių metu.